

Vlaamse overheid

Koning Albert II-laan 35 bus 33

1030 BRUSSEL

T 02 553 35 00

zorgengezondheid@vlaanderen.be

www.zorg-en-gezondheid.be

Maatregelen voor de woonzorgcentra – COVID-19

Update vanaf 23 maart 2020

Aandacht: deze maatregelen wijzigen permanent.

U vindt updates via:

- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/uitbraak-coronavirus-covid-19>
- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/corona-richtlijnen-voor-zorgprofessionals>
- <https://www.zorginfecties.be>

1. TOEGANG EN CONTACTMOGELIJKHEDEN

- Er geldt een **algemeen bezoekersverbod**.
- **Toegang** tot het woonzorgcentrum is **enkel** mogelijk voor:
 - interne en externe medewerkers, bv. medische en paramedische hulpverleners, **medische** pedicure, kapper, stagiairs **en weekendhulpverleners**: de interne en externe medewerkers worden verder benoemd als medewerkers;
 - vrijwilligers en mantelzorgers die essentiële zorgtaken uitvoeren bij meerdere bewoners in het woonzorgcentrum. Essentiële zorgtaken zijn hulp bij activiteiten van het dagelijks leven (ADL). Het is aangewezen om de vrijwilligers en mantelzorgers te stimuleren om zoveel mogelijk essentiële zorgtaken op zich te nemen, zodat het aantal personen dat in de voorziening binnenkomt, beperkt blijft;
 - **geregistreeerde bezoekers**: dit zijn bezoekers die van de directie en de CRA toestemming hebben om wegens uitzonderlijke omstandigheden bezoek te brengen, bijvoorbeeld in palliatieve situaties.
- Maak een overzicht van de vrijwilligers en mantelzorgers die instaan voor essentiële zorgtaken: deze worden verder benoemd als **geregistreeerde vrijwilligers**.
- Bepaal en evalueer hoeveel geregistreeerde vrijwilligers nodig zijn voor het uitvoeren van de essentiële zorgtaken in het woonzorgcentrum. Het is belangrijk om niet **méér** geregistreeerde vrijwilligers toe te laten tot het woonzorgcentrum dan nodig. Leg een reservelijst aan van geregistreeerde vrijwilligers.
- Er zijn **twee toegestane ingangen**: één hoofdingang en één voor leveranciers. Deze zijn **permanent gesloten**. Wie binnen wil, moet aanbellen.

- **Voorkom sociale deprivatie.** Er moet voorzien worden in de mogelijkheid tot het afgeven van wasgoed, kaarten, bloemen, droge voeding, tekeningen, cadeaus, ... voor de bewoners aan de ingang van het woonzorgcentrum. Communiceer over de mogelijkheid tot het afgeven ervan, en het belang van handhygiëne bij de manipulatie van deze voorwerpen, en organiseer dit (bepaal bijvoorbeeld afgeefmomenten). De overhandiging aan de bewoner gebeurt door de medewerkers. Probeer “raamcontacten” te organiseren en te stimuleren conform de corona-maatregelen voor burgers binnen de privésfeer. Contactmogelijkheden via telefoon en digitale media (email, e-kaarten, ...) worden besproken en gestimuleerd.
- Het Coronavirus kan soms worden teruggevonden op oppervlakken. Het is niet gekend of dit een rol kan spelen in de overdracht van de ziekte. In elk geval is deze route van transmissie veel minder belangrijk dan de transmissie via droplets (druppels groter dan vijf micrometer). Uit voorzorg kan men de bezorgde goederen (zak met schone was, cadeaus, ...) gedurende 24 uren laten staan vooraleer deze te overhandigen aan de bewoner, hoewel het niet zeker is dat deze preventieve maatregel zinvol is. Het houden van 1,5 meter afstand en de toepassing van handhygiëne bij de overhandiging zijn belangrijk.
- Aan de twee ingangen en belangrijke doorgangen en liften: duidelijk afficheren van de **algemene voorzorgsmaatregelen**:
 - Ontsmet je handen:
 - vóór en na zorgcontact met een bewoner;
 - vóór een zuivere of invasieve handeling;
 - na contact met de directe omgeving van de bewoner;
 - na het uittrekken van handschoenen;
 - na het wassen van de handen na accidenteel contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvliesen.
 - Draag persoonlijke beschermingsmiddelen zoals handschoenen/beschermschort/spatbril/masker wanneer er kans is op contact met respiratoire secreties en andere lichaamsvochten. Wissel handschoenen en beschermschort na elke verzorging van een bewoner en pas nadien handhygiëne toe volgens indicatie.
 - **Hoest- en nieshygiëne:**
 - bedek bij het snuiten, niezen of hoesten de neus en de mond met een papieren zakdoek. Gooi de zakdoek nadien in de vuilnisbak. Als je geen zakdoek hebt, hoest of nies dan in de elleboog of voorarm (niet in je hand);
 - was na het hoesten of niezen de handen met water en vloeibare zeep. Gebruik papieren wegwerphanddoeken om de handen te drogen.
- Aan de twee ingangen, belangrijke doorgangen en liften is **handalcohol**, die voldoet aan de EN 1.500-norm, ter beschikking.
- Zorg dat voldoende **materiaal** voorhanden is: o.a. vloeibare zeep, handalcohol, wegwerpzakdoeken, papieren handdoeken voor eenmalig gebruik, schoonmaakmiddelen en ontsmettingsmiddelen (chloor), wegwerpschorten met lange mouwen en chirurgische mondneusmaskers en handschoenen. Rationaliseer het gebruik van de meest schaarse producten, vermijd verspilling.
- Communiceer transparant naar familie en belanghebbenden en naar andere partners in de zorg (sociale dienst, dienst thuiszorg, scholen), reguliere leveranciers en interimkantoren, over het belang en de toepassing van de algemene voorzorgsmaatregelen.
- Via [deze link](#) kan een affiche van het Rode Kruis Vlaanderen gedownload worden met zes tips over **omgaan met stress** in tijden van corona. Het is aangewezen om deze affiche duidelijk te afficheren in het woonzorgcentrum.
- Conform de corona-maatregelen in de privésfeer, is iedereen verplicht om thuis te blijven en contact met anderen mensen dan buiten het gezin te vermijden. Enkel noodzakelijke verplaatsingen (waaronder hulp bieden aan kwetsbare personen) zijn toegestaan. Het is mogelijk dat, naast medewerkers, ook geregisteerde bezoekers, geregisteerde vrijwilligers en personen die wasgoed, kaarten, bloemen, droge voeding, tekeningen, cadeaus, ... voor de bewoners willen afgeven of een “raamcontact” wensen, **een attest** nodig hebben om zich te kunnen **verplaatsen** van en naar het woonzorgcentrum (model-attest na te vragen bij uw koepelorganisatie).

2. WERKING

- Stop evenementen en activiteiten met externen.
- De kapper en de medische pedicure werken enkel op afspraak en werken enkel één op één.
- Het **outbreakplan** loopt.

Actualiseer uw outbreakplan met de nodige maatregelen voor eventuele **cohortzorg**: maak een overzicht van de technisch-verpleegkundige handelingen die in het woonzorgcentrum kunnen uitgevoerd worden (infusen, zuurstof toedienen, ...). Behandelingen waarvoor de bewoner nu naar het ziekenhuis gaat, zullen desgevallend in het woonzorgcentrum moeten gebeuren.

Maak ook een overzicht van alle kamers en alle afsluitbare ruimtes waar bewoners in de toekomst kunnen verzorgd worden in cohortzorg en inventariseer en plan welke aanpassingen hiervoor moeten uitgevoerd worden.

Het **outbreak-team** bestaat minimaal uit de directie, CRA, betrokken huisartsen en leden van het zorgteam.
- Het is belangrijk dat **iedereen**, dus alle medewerkers, geregistreerde bezoekers en geregistreerde vrijwilligers en bewoners, de **beschermende maatregelen strikt toepast**. Alle medewerkers maken elkaar en bezoekende (para)medici er steeds op attent indien de beschermende maatregelen toch niet correct worden opgevolgd. Wie zich niet aan de opgelegde maatregelen houdt, kan de toegang tot het woonzorgcentrum geweigerd worden.
- Maak dagelijks een overzicht van de **ziektesympptomen** bij alle medewerkers, geregistreerde bezoekers en geregistreerde vrijwilligers. Wie ziek is, kan de toegang tot het woonzorgcentrum geweigerd worden.
- Actualiseer uw **plan voor bedrijfscontinuïteit**.
- **Externe huisdieren worden niet toegelaten tot het woonzorgcentrum. Voor dieren die in het woonzorgcentrum wonen, moeten er geen bijkomende maatregelen genomen worden. Uit voorzorg worden geen dieren toegelaten bij (mogelijke) COVID-19 bewoners.**

3. (HER)OPNAME EN TRANSFER

- Er geldt een **opnamestop voor nieuwe bewoners die thuis wonen**.
- Opname is **enkel** mogelijk **binnen** de **erkende** capaciteit van het woonzorgcentrum **voor**:
 - gebruikers van de gesloten centra voor dagverzorging en centra voor dagopvang waarvoor de hulpverlening door de diensten voor gezinszorg of de palliatieve netwerken en - samenwerkingsverbanden ontoereikend zijn;
 - ouderen die uit het ziekenhuis ontslagen worden en waarvoor een (directe) terugkeer, tijdelijk of blijvend, naar de thuissituatie niet aangewezen is;
 - nieuwe bewoners **die thuis wonen en** die al een schriftelijke opnameovereenkomst hadden getekend vóór 13 maart 2020;
 - bewoners die in een ander woonzorgcentrum verblijven;
 - bewoners die in een centrum voor kortverblijf verblijven, al dan niet verbonden aan het woonzorgcentrum;
 - mantelzorgers in de mantelzorgkamers die aangemeld zijn bij Zorg en Gezondheid.
- **Opname bovenop/buiten de erkende capaciteit van het woonzorgcentrum (niet van toepassing voor het centrum voor kortverblijf type 1) is enkel mogelijk volgens de voorwaarden zoals die gelden voor opname binnen de erkende capaciteit van het woonzorgcentrum en enkel in de volgende infrastructuur:**

- in de **rustkamer**^[1] van het gesloten centrum voor dagverzorging of centrum voor dagopvang voor **gebruikers** van deze centra waarvoor de hulpverlening door de diensten voor gezinszorg of de palliatieve netwerken en -samenwerkingsverbanden ontoereikend zijn;

EN

- Voor **maximaal drie bewoners**, als de initiatiefnemer van het woonzorgcentrum dit haalbaar acht naar verzorging en personeelsinzet:
 - in volwaardige éénpersoonskamers gelegen in het gebouw van het woonzorgcentrum. Dit zijn bijvoorbeeld aangemelde mantelzorgwoongelegenheden, aangemelde en erkende woongelegenheden centrum voor herstelverblijf of nog niet erkende capaciteit;
 - in een volwaardige tweepersoonskamer. Indien een ruime eenpersoonskamer wordt omgevormd naar een volwaardige tweepersoonskamer, wordt hiervoor de voorafgaande toestemming verleend door de bewoner of zijn vertegenwoordiger. Bij (her)opname in een tweepersoonskamer worden (mogelijke) COVID-19 bewoners die nog in isolatie zijn en NIET-COVID-19 bewoners niet samen in één kamer ondergebracht.
- Ingebruikname **bovenop**/buiten de erkende capaciteit van het woonzorgcentrum kan **enkel**:
 - sinds 17 maart 2020 voor opname in de rustkamer (zie voorwaarden hoger);
 - vanaf 23 maart 2020 voor opname van maximaal drie bewoners (zie hoger);
 - op voorwaarde dat voldaan wordt aan de erkenningsvoorwaarden vermeld in de bijlage 12. Woonzorgcentra bij het Stambesluit van 28 juni 2019;
 - op voorwaarde dat het aantal gefactureerde dagen aan de zorgkassen de totaal erkende capaciteit op jaarbasis (2020) niet overschrijdt;
 - na melding van uw aanvraag aan Zorg en Gezondheid. De melding moet via mail gebeuren naar ouderenzorg@vlaanderen.be ;
 - door te sturen gegevens: naam en adres van het woonzorgcentrum, aantal woongelegenheden bovenop de erkende capaciteit die in gebruik genomen worden, de datum van ingebruikname en een korte omschrijving van de infrastructuur die u daarvoor ter beschikking heeft.
- **Andere** opnames binnen **en bovenop** de erkende capaciteit van het woonzorgcentrum zijn **niet** mogelijk!
- De schriftelijke opnameovereenkomst voor bewoners van een woonzorgcentrum kan ook van **bepaalde** duur zijn.
- Voor heropname van bewoners **na een ziekenhuisverblijf** en opname van nieuwe bewoners na een ziekenhuisverblijf geldt:
 - **altijd** telefonisch contact tussen de behandelende arts van het ziekenhuis én de huisarts of CRA;
 - **NIET-(mogelijke) COVID-19 bewoner**: opname zonder bijkomende maatregelen;
 - **(mogelijke) COVID-19 bewoner**: opname met zeven dagen in druppel-contact-isolatie op de kamer. Na deze zeven dagen druppel-contact-isolatie **en** na het verdwijnen van alle symptomen vastgesteld door de huisarts of CRA, blijft de bewoner nog zeven dagen op zijn/haar kamer. Druppel-contact-isolatie is tijdens deze laatste zeven dagen niet meer nodig.
 - **In geval van tweepersoonskamer**: bij (her)opname op een tweepersoonskamer worden (mogelijke) COVID-19 bewoners die nog in isolatie zijn en NIET-COVID-19 bewoners **niet** samen op een kamer ondergebracht.
- Opname van **nieuwe** NIET-(mogelijke) COVID-19 en (mogelijke) COVID-19 bewoners/ouderen uit het **ziekenhuis** kan door de directie van het woonzorgcentrum enkel geweigerd worden indien er geen opnamecapaciteit is (bezetting binnen de erkende capaciteit, en indien van toepassing **bovenop de erkende capaciteit, is maximaal**).
- Na **dagbehandeling of consultatie** in het ziekenhuis van een NIET-(mogelijke) COVID-19 bewoner zijn er geen bijkomende maatregelen nodig.

^[1] De rustkamer moet voldoen aan de voorwaarden die vermeld worden in artikel 49 van bijlage 7. Centra voor dagverzorging en centra voor dagopvang bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

- Het **verlaten** van het woonzorgcentrum wordt ten zeerste **ontraden** (het kan immers nooit met zekerheid worden uitgesloten dat de bewoner dan in contact is gekomen met het virus) **maar kan niet verboden worden door de directie van het woonzorgcentrum**. Bewoners die op eigen initiatief of op vraag van verwanten het **woonzorgcentrum verlaten**, blijven daarom bij terugkeer gedurende 14 dagen op de kamer (**geen druppel-contact isolatie**).
- Bij **elke** ernstig zieke bewoner¹ kan, in samenspraak met de bewoner (indien mogelijk, anders de vertegenwoordiger), de huisarts, de CRA en het zorgteam, een **opname** in het **ziekenhuis** aangewezen zijn.
De vroegtijdige zorgplanning en het medisch dossier van de bewoner met (mogelijke) COVID-19, dementie, ... wordt **vooraf besproken** tussen de huisarts en de CRA **en** tussen de behandelende arts van het ziekenhuis en de huisarts of CRA o.a. om na te gaan of een ziekenhuisopname aangewezen is. **Een opname zonder voorafgaand overleg tussen de huisarts en de CRA enerzijds én tussen de behandelende arts van het ziekenhuis en de huisarts of CRA anderzijds is niet mogelijk!**
- Bij **transfer** naar een andere zorgvoorziening wordt het personeel van de ziekenwagen en de andere zorgvoorziening op voorhand telefonisch verwittigd over de (mogelijke²) COVID-19 bewoner, zodat zij de nodige voorzorgsmaatregelen kunnen nemen. Gebruik dit **transportdocument**. Informatie voor ambulancediensten vindt u via deze [link](#).
- **Kledij, meubels en andere persoonlijke spullen bij opname van:**
 - **NIET-(mogelijke) COVID-19 bewoner:**
 - gewassen kledij: geen bijkomende maatregelen nodig;
 - meubelen en andere spullen: reinigen volgens gangbare werkwijze van het woonzorgcentrum.
 - **(Mogelijke) COVID-19 bewoner uit het ziekenhuis:**
 - kledij meegenomen naar het ziekenhuis: wassen op een zo hoog mogelijk programma (bij voorkeur 60°) en bij voorkeur in de droogkast drogen;
 - spullen meegenomen naar het ziekenhuis: alles grondig reinigen.
 - **(Mogelijke) COVID-19 bewoner komende uit thuissituatie:**
 - gewassen kledij: geen bijkomende maatregelen nodig;
 - bevulde kledij wassen op een zo hoog mogelijk programma (bij voorkeur 60°) en bij voorkeur in de droogkast drogen;
 - meubelen grondig reinigen. De 'high touch' oppervlakten van meegebrachte meubels, zoals tafelblad en stoelleuning, desinfecteren;
 - spullen grondig reinigen.

4. MAATREGELEN VOOR ALLE NIET-(MOGELIJKE) COVID-19 BEWONERS

- **Betrek bewoners** zonder cognitieve problemen, in het bevorderen van goede praktijken voor hand-, hoest- en nieshygiëne in de zorg en de ingevoerde maatregelen in het woonzorgcentrum.
- Hoewel de verantwoordelijkheid voor goede handhygiëne in de zorg uiteraard bij de zorgverleners ligt, kunnen bewoners hun verzorgers aanzetten tot en herinneren aan handhygiëne.
- De bewoner moet goede informatie op bewonersmaat krijgen over het nut en de indicaties voor handhygiëne, en de bewoner moet weten dat hij het recht heeft om de zorgverlener er attent op te maken. De [bewonersfolder](#) 'Hier dragen we goede hygiëne op handen' kan hierbij ondersteunen. Deze folder vermeldt ook de situaties waarin de bewoner zelf zijn handen moet wassen.
- Dagelijks actief toezicht uitvoeren op de symptomen van de besmetting, o.a. koorts en respiratoire

¹ NIET-(mogelijke) COVID-19 en (mogelijke) COVID-19 bewoner.

² Een mogelijk geval van COVID-19 is elke persoon met een acute infectie van de bovenste of onderste luchtwegen die nieuw verschijnen **of** die verslechteren, indien de patiënt chronische respiratoire symptomen vertoont.

klachten bij bewoners. Dit laat toe om tijdig de nodige voorzorgsmaatregelen op te starten of aan te passen.

- De cafetaria en elke zit- en leefruimte kan gebruikt worden voor gemeenschappelijke activiteiten, waaronder het maaltijdgebeuren en **bewegingsactiviteiten**. Zorg dat de naleving van de beschermende maatregelen strikt wordt opgevolgd: algemene voorzorgsmaatregelen, **1,5 meter** afstand tussen de bewoners.
- **Verplichte kamer-isolatie is verboden!**
- **Voorkom sociale deprivatie** door deelname aan bewegings- en andere activiteiten **buiten** de bewonerskamer te stimuleren (haal de bewoners uit hun kamer).
- Bezoek van een bewoner aan een andere bewoner in de kamer wordt enkel toegestaan als de bewoners de beschermende maatregelen (algemene voorzorgsmaatregelen, 1,5 meter afstand tussen de bewoners) strikt naleven.
- De **persoonlijke was** kan door de familie gebeuren. Wanneer de bewoner na 5 maart 2020 verplicht wordt zijn persoonlijke was in het woonzorgcentrum of door een externe wasserij te laten doen, kan de kostprijs hiervoor **niet** aan de bewoner aangerekend worden.
- Persoonlijke was van de bewoner die wordt **opgehaald door de familie**:
 - de medewerker stopt de was in een eerste plastic zak zonder het vuil linnen op te schudden en zonder de lucht uit de zak te duwen, sluit die zak, en stopt deze zak met wasgoed in een tweede zak;
 - de medewerker past nadien handhygiëne toe;
 - instructies voor de familie:
 - de was niet opschudden bij het invoeren in de wasmachine,
 - wassen op een zo hoog mogelijk programma (bij voorkeur 60°),
 - de was bij voorkeur in de droogkast drogen,
 - de propere was opbergen in een propere plastic zak, en vervolgens in een tweede propere zak verpakken,
 - de plastic zakken van het vuile linnen niet hergebruiken,
 - pas steeds handhygiëne toe.
 - de medewerker die de gewassen kledij aanneemt, haalt deze uit de buitenste zak en past handhygiëne toe.
- Handhygiëne wordt toegepast vóór het manipuleren van wasgoed, gewassen in het woonzorgcentrum of door een externe wasserij. Er zijn geen bijkomende maatregelen nodig (geen 'quarantaine' wasgoed nodig).
- Het afleggen van de (automatische) ventilatie om verspreiding van het virus te vermijden, is niet nodig, want de verspreiding van het coronavirus gebeurt door druppeltjes en niet aërogeen.
- Tilliften, baden, rolstoelen en andere hulpmiddelen worden grondig gereinigd/gedesinfecteerd met een chlooroplossing van 1.000 ppm (bereiding).
- Er bestaat geen vaccin tegen COVID-19. Pneumokokkenvaccinatie kan nevenwerkingen geven zoals koorts en malaise, en bijgevolg misinterpretatie als mogelijke Covid-19 symptomen. De vaccinatiekoepel adviseert daarom dit vaccin niet toe te dienen tijdens de corona-crisis bij bewoners van het woonzorgcentrum.
- Bij een terugkeer van de bewoner naar huis moeten er geen bijkomende maatregelen genomen worden.

5. MAATREGELEN (MOGELIJKE) COVID-19 BEWONERS

1. Verzorging

- De bewoner verblijft **minstens zeven dagen in druppel-contact isolatie op de kamer**. Na deze zeven dagen druppel-contact isolatie **én** na het verdwijnen van alle symptomen vastgesteld door de huisarts of CRA, blijft de bewoner nog zeven dagen op zijn/haar kamer. Druppel-contact isolatie is tijdens deze laatste zeven dagen niet meer nodig.

- De bewoner verlaat in principe de kamer niet. Indien geen aparte kamer beschikbaar is, verblijft de bewoner in een kamer met een andere (mogelijke) COVID-19 bewoner.
- **Indien een gesloten afdeling en druppel-contact isolatie niet mogelijk of aangewezen zijn: de bewoners blijven dan op de afdeling, maar mogen vrij rondlopen.**
- **Druppel-contact isolatiemaatregelen:** dragen van een chirurgisch mondneusmasker, handschoenen, wegwerpschort met lange mouwen en, bij mogelijkheid tot spatten, ook een spatbril.
- Bij het betreden van de kamer: minstens chirurgische mondneusmasker en handschoenen voorzien aan de gangzijde van de deur. Hang een **isolatiekaart “druppel-contact isolatie”** aan de deur.
- Verwijder de handschoenen onmiddellijk na het verlaten van de bewonerskamer en deponeer ze in een afvalcontainer. De Hoge Gezondheidsraad laat tijdens deze epidemie toe het chirurgisch mondneusmasker gedurende 8 uren te dragen onder bepaalde voorwaarden (zie verder), omwille de schaarste aan materiaal. Pas onmiddellijk nadien handhygië toe.
- De bewoners maken gebruik van eigen sanitair dat niet gedeeld wordt met anderen. **Het toiletdeksel wordt gesloten vooraleer door te spoelen. Na toiletbezoek wast de bewoner grondig zijn handen.**
- Bedpan en urinaal worden bewonersgebonden behouden voor deze bewoners. Na gebruik wordt de bedpan/urinaal afgedekt en onmiddellijk naar de bedpanspoeler gebracht. Indien er geen bedpanspoeler aanwezig is, moet de bedpan/urinaal gereinigd en ontsmet worden met een chlooroplossing van 1.000 ppm (**bereiding**). Pas hierbij op voor de opspattende waterstraal!
- Indien de bewoner toch de kamer moet verlaten (o.a. bij transfer naar een andere zorgvoorziening), wordt een chirurgisch mondneusmasker gedragen door de bewoner en vooraf handhygië toegepast door de bewoner.
- Contactmogelijkheden via telefoon en digitale media (**email, e-kaarten, ...**) worden besproken **en gestimuleerd**.
- Voldoende materiaal voorzien (voor zover beschikbaar): persoonlijke beschermingsmiddelen aan de kamerdeur (gangzijde) van de bewoner en schoonmaakmiddelen.
- Groepeer en isoleer de (mogelijke) COVID-19 bewoners op eenzelfde afdeling/leefgroep/verdieping. Poets na eventuele verplaatsingen de kamers met bijzondere aandacht voor horizontale oppervlakten en punten die veelvuldig aangeraakt worden (typevoorbeeld: klink) en vervoerstraject. Deze bewoners eten op de kamer, indien mogelijk ook de andere bewoners. Alle verzorging, poets, distributie voeding, medicatie, enz, gebeurt door een aparte ploeg. (= **cohort verzorging**).

2. (Verzorgings)materiaal en onderhoud van de kamer

- Alle **verzorgingsmateriaal** (bloeddrukmeter, stethoscoop, thermometer, rolstoel, bedpan/urinaal, spatbril, ...) moet in de bewonerskamer aanwezig zijn en is maximaal bewonersgebonden. Indien onmogelijk, telkens goed reinigen met detergent en ontsmetten met een chlooroplossing van 1.000 ppm (**bereiding**).
- **Eetgerei** onmiddellijk bij het afdienen naar de keuken brengen om in een vaatwasmachine te reinigen op minstens 60° C. Er moet ook aandacht besteed worden aan de reiniging van de plateaus, bij voorkeur in de vaatwasmachine.
- Houd indien mogelijk zoveel mogelijk materiaal bewonersgebonden.
- Wissel dagelijks van **werkkledij**. Werkkledij die met bloed of andere lichaamsvochten werd besmeurd, moet onmiddellijk vervangen worden.
- **Verlucht** indien mogelijk enkele keren per dag de kamer door de vensters te openen (niet via de kamerdeur).
- Verwijder het vuile **linnen** onmiddellijk in een linnenzak (in staander met afgesloten deksel die met de voet bediend wordt). Duw de lucht niet uit de linnenzakken. Linnen wordt bij voorkeur gewassen op 60° C.
- **De persoonlijke was kan, indien van toepassing, door de familie gebeuren. Wanneer de bewoner na 5 maart 2020 verplicht wordt zijn persoonlijke was in het woonzorgcentrum of door een externe wasserij te laten doen, kan de kostprijs hiervoor niet aan de**

bewoner aangerekend worden.

- Persoonlijke was van de bewoner die wordt **opgehaald door de familie**:
 - de medewerker stopt de was in een eerste plastic zak zonder het vuil linnen op te schudden en zonder de lucht uit de zak te duwen, sluit die zak, en stopt deze zak met wasgoed in een tweede zak;
 - de medewerker past nadien handhygiëne toe;
 - instructies voor de familie:
 - de was niet opschudden bij het invoeren in de wasmachine,
 - wassen op een zo hoog mogelijk programma (bij voorkeur 60°),
 - de was bij voorkeur in de droogkast drogen,
 - de propere was opbergen in een propere plastic zak, en vervolgens in een tweede propere zak verpakken,
 - de plastic zakken van het vuile linnen niet hergebruiken,
 - pas steeds handhygiëne toe;
 - de medewerker die de gewassen kledij aanneemt, haalt deze uit de buitenste zak en past handhygiëne toe.
- Handhygiëne wordt toegepast **vóór** het manipuleren van wasgoed, gewassen in het woonzorgcentrum of door een externe wasserij. Er zijn geen bijkomende maatregelen nodig (geen 'quarantaine' wasgoed).
- De kamers worden dagelijks **gereinigd** met detergent en **gedesinfecteerd** met een product dat actief is tegen het coronavirus, bv. met een chlooroplossing van 1.000 ppm (bereiding). De kamers worden het laatst opgenomen in de poetsplanning.
- De **poetskar** en het **toebehoren** worden nadien gereinigd met detergent en gedesinfecteerd met een chlooroplossing van 1.000 ppm (bereiding).
- Gebruik minimaal één propere doek en proper (zeep)water per bewonerskamer.
- Was dagelijks de **schoonmaakdoeken en -moppen** én op een zo hoog mogelijke temperatuur, en droog ze in de droogkast.
- De **omgevingshygiëne** in het hele woonzorgcentrum wordt opgedreven.
- Minstens tweemaal per dag, maar aan te bevelen, frequenter, reinigen/desinfecteren van:
 - de 'high touch' oppervlakten in de voorziening: deurklinken, klavieren, bedieningspaneel van de lift, handgrepen, leuning, ...
 - de 'high touch' punten in de bewonerskamer: deurklink, telefoon/smartphone, lichtschaakelaar, oproepbel, oppervlakten zoals tafel, nachtkastje, ...
 - het sanitair: zeker spoelknop, handsteun, kraan, ...

6. MAATREGELEN VOOR MEDEWERKERS EN GEREGISTREERDE VRIJWILLIGERS

- Zorgverleners die **zonder luchtwegklachten én zonder koorts zijn of milde luchtwegklachten zonder koorts** hebben, **moeten** komen werken.
- Zorgverleners **zonder luchtwegklachten én zonder koorts** dragen **alleen** persoonlijke beschermingsmiddelen zoals handschoenen/beschermerschort/spatbril/masker **als** er kans is op contact met respiratoire secreties en andere lichaamsvochten.
Heb hier, zeker door de schaarste aan beschermingsmateriaal, aandacht voor, en spreek medewerkers aan die zich hier niet aan houden. Zie ook punten 1. Toegang en contactmogelijkheden en 6. Beschermingsmateriaal.
- Zorgverleners met **milde luchtwegklachten zonder koorts**, dragen altijd een **chirurgisch mondneusmasker** en besteden **extra aandacht aan hygiënische maatregelen**.
- Zorgverleners die **luchtwegklachten én koorts** hebben, contacteren hun huisarts. Een test voor de diagnose van COVID-19 wordt afgenomen (door de huisarts, CRA, in het triagecentrum of in het

ziekenhuis). In afwachting van het resultaat blijft de zorgverlener thuis in isolatie. Bij een positief testresultaat voor COVID-19 wordt de thuisisolatie verdergezet voor minimum zeven dagen of langer, tot het verdwijnen van de symptomen. Bij een negatief testresultaat: uitzieken zonder bijkomende maatregelen en nadien het werk hervatten.

- **Medewerkers die een nauw, onbeschermd contact hadden (geen chirurgisch mondneusmasker, geen handschoenen) in een persoonlijke of professionele context**, met een (mogelijke) COVID-19 patiënt/bewoner, contacteren hun huisarts. De huisarts zal de richtlijnen van [Sciensano](#) volgen en toepassen. Volgens de huidige richtlijn op Sciensano kunnen deze medewerkers werken mits het dragen van een chirurgisch masker en bijzondere aandacht voor hygiënische maatregelen gedurende 14 dagen na het onbeschermd nauw contact. Met nauw onbeschermd contact wordt bedoeld: onbeschermd gezinscontact of onbeschermd zorgcontact tijdens de uitvoering van aërosolgenererende procedures (in woonzorgcentra worden in tegenstelling tot een ziekenhuis quasi géén aërosolgenererende procedures (bv. bronchoscopie) uitgevoerd; enkel ademhalingskiné).
- Elke medewerker die een nauw persoonlijk of professioneel contact had met een bevestigde of mogelijke COVID-19 en **hierbij een chirurgisch mondneusmasker en handschoenen** droeg, kan blijven verder werken maar schenkt, net als daarvoor, extra aandacht aan hygiënische maatregelen en is gedurende 14 dagen extra waakzaam voor symptomen.
- **Interne medewerkers nemen tweemaal per dag hun lichaamstemperatuur op.** Houd dagelijks een overzicht bij van deze registraties.
- Bij een lichaamstemperatuur hoger dan 37, 5° C (axillair) verlaat de medewerker onmiddellijk het woonzorgcentrum en neemt hij/zij telefonisch contact op met de huisarts.
- Informeer de directie over de observeerbare **symptomen** van COVID-19-besmetting: koorts, hoest, moeheid, spierpijn, kortademigheid, keelpijn en hoofdpijn.
- **Dagelijks** wijzen op het belang van de toepassing van algemene voorzorgsmaatregelen en een goede persoonlijke hygiëne.
- De algemene voorzorgsmaatregelen moeten steeds, bij **alle** (rechtstreekse en onrechtstreekse) contacten met alle bewoners, ongeacht hun status, correct toegepast worden.
- Verwijder handschoenen bij het verlaten van de kamer van de (mogelijke) COVID-19 bewoner en deponeer ze in een afvalcontainer. De Hoge Gezondheidsraad laat tijdens deze epidemie toe het chirurgisch mondneusmasker gedurende 8 uren te dragen onder bepaalde voorwaarden (zie verder), omwille de schaarste aan materiaal. Pas onmiddellijk nadien handhygiëne toe.
- Schoonmaakpersoneel draagt bij het betreden van de kamer van de (mogelijke) COVID-19 bewoner minstens een chirurgisch mondneusmasker en handschoenen.
- De interne medewerkers verdelen over de voorziening: een deel van het personeel verzorgt de geïsoleerde bewoners, de andere personeelsleden verzorgen de niet-geïsoleerde bewoners. Beide groepen medewerkers hebben, ook tijdens pauzes, geen contact met elkaar. (= cohort-verzorging).
- **In vroegere procedures werden zwangere vrouwen en kinderen jonger dan zes maanden veiligheidshalve als risicogroep vermeld. Op basis van de evoluerende kennis rond COVID-19 worden deze momenteel niet meer als risicogroep beschouwd.**
- Iedereen wordt in kennis gesteld van de uitvoering van het outbreakplan en de eventuele bijkomende beschermende maatregelen in het woonzorgcentrum.

7. MAATREGELLEN GEREGISTREERDE BEZOEKERS

- Wijs op het belang van de toepassing van algemene voorzorgsmaatregelen en een goede persoonlijke hygiëne aan de hand van [affiches](#),
- Vraag om **symptomen** (koorts, hoesten, ...) bij de bewoners te signaleren.
- Vraag om direct fysiek **contact** (hand geven, kussen, omhelzen, knuffelen) maximaal te beperken.
- Geregistreeerde bezoekers worden ingelicht over de **specifieke beschermende maatregelen** bij het

bezoek van een (vermoedelijk) COVID-19 besmette bewoner.

- Geregistreeerde bezoekers dragen bij het betreden van de kamer van een (mogelijke) COVID-19 bewoner een chirurgische mondneusmasker en handschoenen.
- Verwijder handschoenen bij het verlaten van de kamer van de (mogelijke) COVID-19 bewoner en deponeer ze in een afvalcontainer. De Hoge Gezondheidsraad laat tijdens deze epidemie toe het chirurgisch mondneusmasker gedurende 8 uren te dragen onder bepaalde voorwaarden (zie verder), omwille van de schaarste aan materiaal. Pas onmiddellijk nadien handhygiëne toe.
- Ga na het verlaten van de bewonerskamer niet op bezoek bij andere bewoners.
- Niet-geregistreeerde personen die contact wensen met een bewoner, worden geïnformeerd over de contactmogelijkheden via telefoon en multimedia en de mogelijkheid tot het afgeven van kaarten, boeken, tekeningen, ... voor de bewoner. **Stimuleer het gebruik van digitale media.**

8. MAATREGELEN OVERLEDEN (MOGELIJKE) COVID-19 BEWONER

- Bij het wassen of voorbereiden van het lichaam moeten minstens de volgende persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen worden:
 - handschoenen
 - schort met lange mouwen
 - mondmasker
 - oogbescherming (als er een risico op spatten bestaat).
- Manipulaties, zoals het verplaatsen van een recent overleden bewoner (bijvoorbeeld voor transport naar het mortuarium), kan voldoende zijn om kleine hoeveelheden lucht uit de longen te verdrijven. Dit kan een minimaal risico vormen.
- Lichamen moeten daarom in een lijkzak worden geplaatst voordat ze naar het mortuarium worden vervoerd, omdat dit het tillen vergemakkelijkt en het risico op infecties nog meer vermindert.
- De mond van de overledene wordt afgeschermd voordat het stoffelijke overschot in de lijkzak wordt getild. Hiervoor moet geen medisch mondmasker gebruikt worden, gezien deze schaars zijn. Andere afschermingsmiddelen volstaan.
- Diegenen die fysiek met het lichaam omgaan en het lichaam in de lijkzak plaatsen, moeten op zijn minst de volgende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) dragen:
 - handschoenen
 - schort met lange mouwen
 - mondmasker
 - oogbescherming (als er een risico op spatten bestaat).
- Nabestaanden wordt aanbevolen het lichaam niet aan te raken. Het gelaat mag nooit aangeraakt worden.
- Het personeel van het mortuarium en de begrafenisondernemer moeten telefonisch op de hoogte worden gebracht van de COVID-19 infectie van het stoffelijk overschot zodat zij de nodige beschermingsmaatregelen kunnen treffen.
- De kamer verluchten en nadien reinigen met detergent en desinfecteren met een product dat actief is tegen het coronavirus, bv. met een chlooroplossing van 1.000 ppm (bereiding).

9. BEZOEKENDE HUISARTSEN EN COÖRDINEREND EN RAADGEVEND ARTS

- Bij een uitbraak van COVID-19 speelt de coördinerend en raadgevend arts (CRA) uiteraard een **cruciale rol** in de organisatie van de medische zorgen.
- Het is niet de bedoeling dat de CRA de rol van de huisartsen overneemt.
- De CRA vraagt aan de huisartsen om niet-dringende bezoeken uit te stellen.
- Bij bezoek aan het woonzorgcentrum wordt van de huisarts verwacht dat hij overleg pleegt met de verpleegkundigen en strikt de beschermende maatregelen toepast (geen polshorloge of ringen!).

- Huisartsen die zich niet aan de opgelegde maatregelen houden, kunnen de toegang tot het woonzorgcentrum geweigerd worden.
- Wanneer de CRA besmet is met COVID-19 kan hij via multimedia in contact blijven met de directie en de (hoofd)verpleegkundige(n) en/of een collega aanspreken om de continuïteit van zijn functie in het woonzorgcentrum te waarborgen.
- Er wordt onderzocht of en hoe gerieters uit nabije ziekenhuizen de CRA's kunnen bijstaan.

10. VERPLICHTE REGISTRATIE EN VERPLICHTE MELDING

1. Verplichte registratie COVID-19 sinds 18 maart 2020 in het e-loket

Om zicht te houden op de uitbraak van COVID-19 in de woonzorgcentra en om advies te kunnen verlenen over uitbraakbeheersing, moeten de initiatiefnemers van alle woonzorgcentra in Vlaanderen sinds 18 maart 2020 dagelijks via het e-loket van Zorg en Gezondheid een aantal gegevens doorsturen.

Zie <https://www.zorg-en-gezondheid.be/melding-covid-19-in-woonzorgcentra>.

Er is een opvolgingsbrief over deze registratie in opmaak.

2. Verplichte melding

- De CRA of huisarts moet de volgende gevallen via e-mail melden aan de dienst infectieziektebestrijding:
 - bewezen COVID-19 bewoners: positieve test;
 - bevestigd COVID-19 zorgpersoneel (positieve test) dat werkt in een woonzorgcentrum waar een COVID-19 clusteruitbraak is;
 - **vermoeden van een cluster van (mogelijke) COVID-19, bijvoorbeeld op basis van een toegenomen aantal bewoners met respiratoire symptomen (koorts, hoest en ademhalingsmoeilijkheden) die nieuw verschijnen of die verslechteren.**
 - overlijdens veroorzaakt door COVID-19 moeten niet apart door de CRA of huisarts doorgegeven worden aan planning en kwaliteit ouderenzorg, vermits ze doorgegeven worden via de verplichte registratie door (de directie van) het woonzorgcentrum via het e-loket van het Agentschap Zorg en Gezondheid.
- Door te sturen gegevens: voor- en familienaam bewoner/zorgpersoneel, geboortedatum bewoner/zorgpersoneel en adres van het woonzorgcentrum.
- De melding moet via e-mail gebeuren naar: infectieziektebestrijding@vlaanderen.be .
- Woonzorgcentra die problemen ondervinden met de beheersing van een cluster/uitbraak van COVID-19 kunnen advies vragen via infectieziektebestrijding@vlaanderen.be.

11. TESTEN OP COVID-19

De indicaties om te testen, worden gesteld door de gevalsdefinitie. Deze verandert regelmatig omwille van gewijzigde epidemiologie en testcapaciteit van de labo's, waardoor het nodig is om telkens de meest recente versie te raadplegen op [Sciensano](https://www.sciensano.be).

Er wordt nagenoeg alleen nog getest bij ernstig zieke gehospitaliseerde patiënten en zieke zorgverleners met koorts. In deze fase van de epidemie (op 23 maart 2020) blijven zorgverleners met respiratoire klachten die geen koorts hebben aan het werk, maar dragen zij een mondneusmasker en letten zij nauw op het toepassen van correcte handhygiëne. Zieke zorgverleners met koorts worden getest op COVID-19 en blijven thuis. Wanneer zij opnieuw kunnen werken, hangt af van het resultaat van de test; dit bespreken zij met hun huisarts waarbij de procedures op Sciensano worden gevolgd.

12. BESCHERMINGSMATERIAAL

1. Mondneusmaskers

- **Vermijd** tijdens de COVID-19 epidemie **overbodig en verkeerd gebruik van chirurgische mondneusmaskers**. Persoonlijk beschermingsmateriaal is schaars en zal schaars blijven! Mondmaskers moeten dan ook **prioritair voorbehouden worden voor zorgverleners die rechtstreeks in contact komen met (mogelijk) COVID-19 bewoners**.
- Graag kennisname van de richtlijnen voor gebruik van mondmaskers op: https://epidemie.wiv-isp.be/ID/Documents/Covid19/COVID-19_RMG_Brief_MondMaskers_NL.pdf , deze te volgen en uw medewerkers hierover te informeren.
- **Organiseer het beheer van de mondmaskers** en ander beschermingsmateriaal binnen uw voorziening **centraal**, houd toezicht op het nemen van maskers en zorg ervoor dat mondmaskers niet onterecht worden meegenomen.
- Er **moet verboden** worden dat **medewerkers die niet betrokken** zijn bij de **verzorging** van bewoners, routinematig mondmaskers dragen, bijvoorbeeld administratief personeel, technisch personeel, personeel van de onthaalbalie, keukenpersoneel, enz.
- **Langer gebruik van chirurgische mondneusmaskers**: hoewel deze maskers normaal gezien voor eenmalig gebruik zijn, mogen ze omwille van de schaarste, langer gebruikt worden.
- Voor het **gebruik van mondneusmaskers** gelden de volgende **voorwaarden**:
 - voor een periode van **acht uren**, ongeacht de opeenvolging van interventies, zonder naar buiten te gaan;
 - mag dus met dat doel **bijgehouden** worden **rond de hals**, maar nooit in de zak;
 - mag **voorlopig bewaard** worden op een plaats zonder besmettingsgevaar, bijvoorbeeld in een geïndividualiseerde papieren omslag of in een uitwasbare gepersonaliseerde bak;
 - mag **nooit aan de voorzijde aangeraakt** worden;
 - moet **onmiddellijk verwijderd** worden zodra **zichtbaar vuil**;
 - strikte toepassing van **handhygiëne**.
- De directie kan het dragen van een door de medewerker - die niet betrokken is bij de verzorging van bewoners - zelf aangekocht (chirurgisch) mond(neus)masker niet verbieden.

2. Indien geen beschermingsmateriaal (meer) ter beschikking

Het is belangrijk dat een **inventaris** wordt opgemaakt van de **stock** aan chirurgische mondneusmaskers, handschoenen, wegwerpschorten met lange mouwen en spatbrillen in het woonzorgcentrum.

Zorg en Gezondheid en de andere bevoegde overheden zijn zich bewust van de schaarste aan materialen en de ernstige problemen die dit genereert in het werkveld.

Zorg en Gezondheid tracht de noden in kaart te brengen en waar nodig mee op te vangen. Door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus, zijn de voorraden echter beperkt en verlopen de leveringen erg moeizaam.

De federale en Vlaamse overheid plaatste meerdere bestellingen voor mondneusmaskers.

Op 23 maart 2020 zijn er 4,6 miljoen chirurgische mondmaskers geleverd aan de Vlaamse overheid, bedoeld voor de Vlaamse zorgvoorzieningen, waaronder de woonzorgcentra.

De verdeling van de mondmaskers aan de Vlaamse woonzorgcentra gebeurt door de civiele bescherming en via de [hulpverleningszones](#). Alle woonzorgcentra kregen op 23 maart 2020 van Zorg en Gezondheid een mailbericht hierover.

In de meeste zones wordt er rechtstreeks **geleverd op 23 maart 2020**. Voor een aantal woonzorgcentra zal de levering pas morgen 24 maart 2020 plaatsvinden. In twee hulpverleningszones in Oost-Vlaanderen, Zuid-Oost en Waasland, wordt aan de woonzorgcentra

gevraagd om zelf contact op te nemen met hun [hulpverleningszone](#). We verwijzen hiervoor naar de mail die u vandaag heeft ontvangen.

Met praktische vragen over de concrete levering van mondmaskers kunt u vanaf 23 maart 2020 zelf **rechtstreeks contact** opnemen met uw [hulpverleningszone](#). We vragen u geduld te oefenen en er rekening mee te houden dat de verdeling over alle zorgvoorzieningen enige tijd in beslag neemt.

Ook na deze levering, zal er schaarste zijn aan beschermingsmateriaal. Het is daarom belangrijk dat enkel de zorgverleners die vermeld worden onder punt 6. Maatregelen voor medewerkers en vrijwilligers, tijdens de juiste indicaties beschermingsmateriaal gebruiken!

Tekorten aan beschermingsmateriaal en mogelijke oplossingen kunnen gemaïld worden naar coronashortages@FAGG-afmps.be waar alle informatie over deze tekorten wordt gecentraliseerd.

Bij **schaarste** aan materiaal is onderstaande minimaal aangewezen:

- minimaal chirurgisch mondneusmasker en handschoenen;
- indien geen wegwerpschorten met lange mouwen, gebruik een linnen schort die op de kamer van de bewoner blijft. Schort met de buitenzijde naar binnen ophangen en tweemaal daags vervangen;
- druppel-contact voorzorgsmaatregelen hanteren voor contacten zonder rechtstreeks fysiek contact met de besmette bewoner of zijn nabije omgeving;
- druppel-contact voorzorgsmaatregelen voor alle andere handelingen;
- door het instellen van cohortezorg kan materiaal bespaard worden;
- delen - solidariteit: onderzoek volgende pistes:
 - afspraken maken tussen woonzorgcentra/diensten gezinszorg/thuisverpleging/artsen en tandartsen in de regio om de zo zuinig mogelijk de beschikbare beschermingsmiddelen te gebruiken,
 - de Vlaamse overheid vraagt expliciet om solidair te zijn tussen de verschillende zorgaanbieders onderling en de materialen onderling te herverdelen,
 - probeer over de verschillende beroepsgroepen heen te werken binnen de eerstelijnszones. De voorlopige zorggraad kan hierbij eventueel hulp bieden;
 - specifiek voor de woonzorgcentra: afspraken maken met alle ziekenhuizen waarmee het woonzorgcentrum een functionele samenwerking heeft.

13. WANNEER DE CONTINUÏTEIT VAN DE ZORG- EN DIENSTVERLENING IN HET GEDRANG KOMT

- Uitval van te veel personeelsleden kan de continuïteit van de dienstverlening in het gedrang brengen.
- Het eventueel beschikbaar plan voor bedrijfscontinuïteit wordt geactiveerd.
- De interne prioritaire zorgprocessen worden veilig gesteld.
- Bekijk welke andere processen kunnen worden uitgesteld.
- Taken worden zo nodig herschikt.
- Interimpersoneel wordt bij de start van de werkzaamheden omstandig geïnformeerd over de te nemen voorzorgsmaatregelen.
- Bij hoge nood eventueel in overleg treden met de lokale autoriteiten.
- Bij gebrek aan medewerkers zijn volgende mogelijke pistes te onderzoeken:
 - **medewerkers die thuis zijn, maar in aanmerking komen om te werken (zie punt 6. Maatregelen**

voor medewerkers en vrijwilligers), bijvoorbeeld met milde luchtwegklachten zonder koorts, oproepen om te komen werken;

- afspraken maken tussen woonzorgcentra in de regio om elkaar bij te staan indien een acuut gebrek aan medewerkers zich voordoet;
 - afspraken maken met het ziekenhuis waarmee het woonzorgcentrum een functionele samenwerking heeft in het kader van zijn bijkomende erkenning;
 - afspraken maken tussen woonzorgcentra in de regio om bewoners te groeperen.
- Wanneer u, ondanks alle pogingen, geen medewerkers beschikbaar heeft en dus de continuïteit, de veiligheid en de gezondheid van de bewoners in gevaar komt, wordt door de directie contact opgenomen met Zorg en Gezondheid.

14. BUDGETTAIRE MAATREGELEN

Gesloten centra voor dagverzorging of de woonzorgcentra en centra voor kortverblijf type 1 die ten gevolge van de corona-opnamestop met **leegstand** geconfronteerd worden, zullen hiervoor een compenserende tegemoetkoming ontvangen overeenkomstig de normaal te verwachten financiering vanuit de Vlaamse Sociale Bescherming.

Andere budgettaire maatregelen, bv. omwille van verlies van dagprijsinkomsten, worden eerst over verschillende sectoren heen in kaart gebracht, alvorens kan beslist worden over verdere compensaties. Er is een ministeriële omzendbrief hierover in opmaak.

15. CAMPAGNEMATERIAAL

- U vindt op de website www.zorginfecties.be allerlei materiaal om een correcte toepassing van handhygiëne te ondersteunen in uw voorziening:
 - **gedrukte campagne-materialen**: affiches, een folder voor bewoners en bezoekers, een folder voor (para)medici in woonzorgcentra, stickers, hygiënekaarten/isolatiekaarten druppel, contact en druppel-contact. Via dit [formulier](#) kunt u gratis deze gedrukte campagnematerialen **bestellen**.
 - het **Werkinstrument** 'Infectiepreventiebeleid in Vlaams woonzorgcentra';
 - **films** over het correct uitvoeren van handhygiëne en het correct uittrekken van handschoenen.
- Via deze [link](#) kan u de affiche met **voorzorgmaatregelen Coronavirus** downloaden.

16. VRIJWILLIGERSPOOL – MEDISCHE RESERVE

- Aanmelding gebeurt via een [online formulier](#) op de website van Zorg en Gezondheid.
- De medische reservelijst wordt gepubliceerd op een afgeschermd pagina op de website van Zorg en Gezondheid en krijgt tweemaal per dag een update.
- Op 23 maart 2020 hebben 1.913 vrijwilligers zich gemeld.
- De lijst is gecommuniceerd naar woonzorgcentra, ziekenhuizen, huisartsenkringen en thuiszorgorganisaties.
- De zorgsector kan de vrijwilligers zelf rechtstreeks contacteren.
- Zorg en Gezondheid komt niet tussenbeide wat betreft afspraken, vergoedingen van prestaties of verzekering van vrijwilligers.

17. GELDIGHEIDSDUUR MAATREGELLEN

Deze maatregelen gelden voorlopig tot en met 19 april 2020.

18. VRAGEN?

Bevoegde overheidsdienst	Telefoon/mail	Websites
Zorg en Gezondheid	<p>Eventuele vragen en problemen kunt u melden aan uw CRA.</p> <p>Indien nodig, kan daarna contact opgenomen worden met Zorg en Gezondheid via het generieke mailadres: ouderenzorg@vlaanderen.be of telefonisch tijdens wekdagen op het nummer 02 553 35 79 (tijdens de kantooruren van 9.00 tot 12.00u en van 13.00 tot 16.00u).</p> <p>Dienst Infectieziektebestrijding: infectieziektebestrijding@vlaanderen.be</p> <p>Telefonisch: (enkel voor artsen) Tijdens de kantooruren: - Antwerpen: 03 224 62 06 - Limburg: 011 74 22 42 - Oost-Vlaanderen: 09 276 13 70 - Vlaams-Brabant: 016-66 63 53 - West-Vlaanderen: 050 24 79 15</p> <p>Buiten de kantooruren (enkel voor artsen): 02 512 93 89</p>	<p>https://www.zorg-en-gezondheid.be/uitbraak-coronavirus-covid-19</p> <p>https://www.zorg-en-gezondheid.be/corona-richtlijnen-voor-zorgprofessionals</p> <p>www.zorginfecties.be</p> <p>www.zorg-en-gezondheid.be/contact-infectieziektebestrijding-en-vaccinatie</p>
Federale overheid	<p>Contactcenter infolijn voor burgers: 0800 14 689</p>	<p>https://epidemiowiv-isp.be/ID/Pages/2019-nCoV.aspx</p> <p>https://www.info-coronavirus.be/nl/</p>